

WIEBEREN ELVERDINK

Wat als de vloed ons treft? Als de dijken doorbreken. Als alle 17 miljoen Nederlanders moeten vluchten en in hun achteruitkijkspiegels hun land kolkend ten onder zien gaan?

Wat zou Patrick Nederkoorn dan het meeste missen?

De cabarettier kijkt peinzend naar buiten, voorbij zijn balkon, voorbij de drie-hoogflats van de Amsterdamse Rivierenbuurt. „Onze steden. Wat zou ik daar graag een aantal van willen meenemen. Op een karretje, zo mee naar Duitsland.”

Een stad. Op een karretje. Hij grinnikt zelf bij het idee.

Het gedachtenexperiment dat Nederkoorn (1983) een paar jaar geleden begon, blijft een bron van nieuwe inzichten, hersenspinsels, vaak komisch en luchtig, maar altijd voorzien van een bodempje ernst.

Het begon met een artikel in een Duitse krant, die rept van „die *Enthollandisierung der Erde*”, de ‘onthollandisering’ van de wereld. Het stuk zette uiteen over sombere klimaatprognoses en de gevolgen daarvan voor Nederland. Het onderlopen van ons land zou – al werd maar de helft van de prognoses werkelijkheid – slechts een kwestie van tijd zijn, las Nederkoorn. Het duizelde hem.

„Ik vond dat zo’n sterk beeld. Wij zijn zo aan het idee gewend dat vluchtelingen naar ons komen. Het perspectief dat Nederland ook het land van vertrek zou kunnen zijn, dat wij de vluchtelingen zijn, geeft zoveel denkstof.”

Bijvoorbeeld: waar moeten die 17 miljoen Nederlandse klimaatvluchtelingen dan naartoe? Hoe? Openen andere landen hun armen wel voor ons?

Nederkoorn bouwde een voorstelling op dat thema, *Die orangene Gefahr*, waarmee hij sinds juni vorig jaar in Duitsland rondtoerde, tot corona de boel onderbrak. Nu werkt hij aan een Nederlandstalige bewerking, *Hoogtij*, de try-outs moeten volgend voorjaar beginnen.

Het ‘oranje gevaar’ betreft de einde-loze sliert Hollanders die in Nederkoorns scenario in Duitsland klimaatasiel zoekt.

Want dat land lijkt de theatermaker zelf het meest geschikt om naartoe te vluchten. „Een degelijk land. Zeker als je het vergelijkt met België. Als in Nederland de dijken al breken, hoe groot schat jij dan de kans dat het in België wel goed zou gaan?”

Nee, dan liever Duitsland.

Maar: zouden onze oosterburen zomaar een Nederlander in huis nemen?

Als een soort verkenners, een vooruitgeschoven klimaatvluchteling, legt Nederkoorn die malle vraag tijdens zijn voorstellingen over de grens alvast een beetje in de week. „Duitsers zijn supervriendelijk, zeggen altijd ‘ja’. Maar dan begin ik over de Nederlandse volksaard. Dat we luidrechtig zijn, dwingend soms” – een disclaimer met een knipoog.

Die orangene Gefahr gaat namelijk ook over identiteit, over wederzijdse vooroordelen en onderlinge cultuurverschillen. Niet voor niets schetst de cabarettier de oostwaartse exodus van de Nederlanders als een eindeloze optocht van caravans over de *Autobahn*. „Op de linker wegheft”, precies zo’n trekje waar menig Duitser oranjejuuk van krijgt.

Het artikel over de *Enthollandisierung* bleek een voedingsbodempje voor soms absurdistische bespiegelingen, die op hun beurt grappensalvo’s voortbrachten. Maar het stuk over de donkere klimaatprognoses stemde Nederkoorn ook tot zelfreflectie.

„Ik was een volkomen naïeveling. Hoe meer ik mij in zeespiegelstijging en ande-

STRAATBERAAD

We wanen ons veilig achter onze dijken, maar, zo stelt theatermaker Patrick Nederkoorn, wat als de zee opruikt en Nederland onbewoonbaar wordt? „Het perspectief dat wij de vluchtelingen zijn, geeft zoveel denkstof.”

Wat als het water komt?

re klimaatproblemen ging verdiepen, des te sterker realiseerde ik me hoe gebrekkelijk mijn kennis hierover was.”

Hij begon zich te ergeren aan de houding van ‘wij-zitten-hier-toch-wel-veilig’. Bij zichzelf („Ik begin het ook nog maar pas te ontdekken”) maar ook bij anderen. De gedachte dat de watersnoodrampen voorbij zijn, geschiedenis. Dat we de zee nu wel bedwongen hebben en blijvend achterover kunnen leunen. „Ik heb het idee dat we onze wateridentiteit een beetje zijn kwijtgeraakt.”

De blik op klimatologische vraagstukken is soms vertroebeld geraakt door nonchalance, constateert de in Amersfoort geboren theatermaker, die beslist niet de onheilspreekster wil uithangen.

„Het is niet zo dat ik nu ineens heel paniekerig ben, maar ik vind het lastig als mensen zulke dingen negeren, wegduwen. Daar hebben we een handje van in Nederland. Bij het coronavirus zag je ook hoe ontstellend traag wij reageren op een ramp. In Italië lagen de ics vol en wij bleven volhouden dat het ons vast niet zou overkomen. Ik vind het belangrijk om mensen na te laten denken over kwetsbaarheid.”

Dat klinkt zwaar, maar Nederkoorn waakt voor een beladen benadering. „Juist omdat ik zo’n extreem uitgangspunt kies, wordt het niet beledend. Geëngageerd, ja, maar de tijd van de preek in een cabarettvoorstelling is echt geweest.”

Die orangene Gefahr is „een open zoektocht op het podium”, stelt de cabarettier. „Ik vind het leuk om samen met de zaal uit te vinden: waar staan we? Wie heeft angst? Wie niet? En waarom?”

In het theater, het medium van de verbeelding, zoals hij het zelf noemt, pulkt Nederkoorn zo grappend, ongemerkt bijna, aan de ingebakken mentaliteit van zorgeloosheid. „Ik zeg niet dat ik het beter weet. Dat ik de oplossing heb. Maar het is wel goed om er over na te denken dat dingen anders kunnen zijn dan we altijd hebben gedacht. Dat rampen ook ons kunnen overkomen.”

Ineens grijnst Nederkoorn.

„Wist je dat ons lichaam dat al lang in de gaten had? Waarom denk je anders dat Nederlanders allemaal zo lang zijn?”

“ IK HEB HET IDEE DAT WE ONZE WATERIDENTITEIT EEN BEETJE ZIJN KWIJTGERAAKT

Cabarettier Patrick Nederkoorn naar aanleiding van zijn voorstelling 'Die orangene Gefahr', over klimaatverandering. FOTO JEAN-PIERRE JANS